Criza economică şi migraţia forţei de muncă din România

Corina MATEI-GHERMAN

1. Introducere

Actuala criză economică mondială a început la 15 septembrie 2008, odată cu prăbuşirea celei mai mari bănci de investiţii din S.U.A., Lehman Brothers. Data va rămâne în istoria economiei mondiale ca ziua în care lumea a intrat în cea mai mare criză economică de după cel de-al doilea război mondial. Unda ei de şoc s-a răspândit peste toate economiile lumii (mai puţin în China şi India), aruncându-le în stagnare sau conducând la economii negative, cu mii de falimente, cu cea mai mare rată a şomajului şi destine umane distruse. Criza a scos în evidenţă şi vulnerabilităţile economiei româneşti, care, deşi erau pe o curbă ascendentă greu de oprit în acel moment, ameninţările şi-au făcut apariţia: deficitul de cont curent urcase la 15% din PIB, deficitul de finanţare (cu toate că Banca Naţională dispunea de rezerve de peste 30 miliarde euro), dependenţa prea mare faţă de capitalul străin se concentrează la banca-mamă, lăsând economia fără lichidităţi, iar capitalul propriu este ineficient, corupţia generalizată, incapacitatea de a absorbi fonduri europene etc. După efortul celor opt ani de dezvoltare, specialiştii şi-au dat seama de dimensiunile crizei, au început constrângerile, reducerea costurilor şi a cheltuielilor, însă creşterea şomajului şi a migraţiei forţei de muncă sunt de neoprit.

2. Criza economică şi migraţia forţei de muncă

Pentru a putea supravieţui perioadei de criză economică şi financiară pe care o traversează România începând din anul 2008, şi al cărei vârf se anticipează la sfârşitul anului 2009-2010, zilnic firmele disponibilizează angajaţi trimiţându-i în şomaj. Rămaşi fără locuri de muncă şi fără posibilităţi materiale, oamenii trăiesc o adevărată dramă psihologică şi morală. Statisticile arată că peste 90% din cei rămaşi în sfera productivă, trăiesc cu teamă că îşi vor pierde locul de muncă. Este o perioadă caracterizată de incertitudine şi nesiguranţă a viitorului, în care nimeni nu poate prognoza cu certitudine când va lua sfârşit această stare a economiei româneşti. Concomitent cu reducerea veniturilor are loc şi o scădere dramatică a calităţii vieţii. Analizând cifrele, economia României în anul 2008-2010 se contractă cu 8%, generând 10% şomaj din forţa de muncă activă. La nivelul judeţului Iaşi, în primele şase luni ale anului 2009, numărul autorizaţiilor de construcţii a scăzut cu 13% faţă de perioada similară a anului 2008, scăderea fiind de 19,9% în mediul urban, cea mai puternică scădere, de 9,73%, fiind în mediul rural. La alte tipuri de clădiri, hoteliere, pentru comerţ, artă, sport, scăderea este de 56 %. Acest gen de clădiri reclamă sume mari de construcţie, iar băncile nu mai acordă credite pentru

BDD-V2686 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:37:00 UTC)

realizarea obiectivelor propuse de instituţiile acreditate (Institutul Naţional de Statistică).

Restrângerea investiţiilor se răsfrânge negativ asupra forţei de muncă. Dacă în anul 2008, preocuparea cetăţeanului era ridicarea nivelului de trai şi obţinerea unui confort sporit în viaţa zilnică, consumul stimulat la maximum, fără a avea acoperirea necesară în bunuri şi servicii, astăzi starea generală duce la o creştere a consecinţelor negative pe fondul unei crize importante. Reducerea nivelului de trai măreşte riscul îmbolnăvirilor, o zonă în care fiecare cetăţean se simte descoperit din punct de vedere financiar, deoarece serviciile publice de sănătate costă din ce în ce mai mult, iar economiile sunt epuizate foarte repede, aşadar se renunţă la creditele pentru sănătate. Pentru a ieşi din criză, rolul statului ar trebui să fie decisiv, însă guvernul nu are soluţii; singura instituţie credibilă este Banca Naţională a României. Pentru depăşirea crizei economice şi evitarea unui derapaj major în anul 2010, propun câteva măsuri economice: atragerea unui volum cât mai mare al fondurilor europene nerambursabile, reducerea cheltuielilor bugetare sub 70%, care în 2009 depăşesc 9% din PIB, faţă de 5% din PIB media altor ţări occidentale; colectarea veniturilor bugetare, îndeosebi cele din economia subterană, care reprezintă aproape 35% din economia reală, neimpozabil; orientarea fondurilor spre investiţii; responsabilitate în cheltuirea banilor publici; renunţarea la cofinanţarea de 50% a fondurilor primite de la Uniunea Europeană; diminuarea şi simplificarea termenului de acces a fondurilor europene.

Datorită climatului de incertitudine, lipsit deci de un viitor mai bun, tot mai mulţi cetăţeni părăsesc ţara de origine, căutându-şi de lucru în Italia, Spania, Grecia, Anglia, Germania etc. Bilanţul recesiunii în România, la jumătatea anului 2009, este următorul – Exporturi, ianuarie 2008: 22,1 mil.euro; ianuarie 2009: 18,8 mil.euro, în scădere cu -17,6%; Importuri, ianuarie 2008: 50 mil.euro; ianuarie 2009: 24,7 mil. euro, în scădere cu -50,4%; Deficit, ianuarie 2008: -1,4 mil.euro; ianuarie 2009: -2,6 mil.euro, în scădere cu 86,7 %; Şomaj, ianuarie 2008: 15.000 de persoane; ianuarie 2009: 20.000 de persoane, în creştere cu 30%. Situaţia economică globală este dificilă: S.U.A sunt dispuse să accepte deficite bugetare până la 9% din PIB, însă teama de inflaţie în ţări precum Germania şi Franţa reclamă să nu depăşească 5%-6% din PIB. Producţia industrială a scăzut dramatic: în Japonia – 31%, Spania – 24%,Germania – 19%, Marea Britanie –11%, S.U.A - 11%, iar Organizaţia Mondială a Comerţului, prevede că în anul 2009 schimburile comerciale globale vor scădea cu 9%.

Statele dezvoltate, a căror producţie reprezintă 80% din produsul intern brut (PIB) mondial, avertizează că ar putea apărea fenomene precum: prevenirea căderii în protecţionism economic; prin intermediul Fondul monetar internaţional (FMI) să se evite colapsul economic în unele ţări (de exemplu Ţările Baltice); introducerea unui nou sistem de reglementări financiare, care să evite derapajele economice, redefinirea sferelor de influenţă (la nivel global şi geopolitic poate apărea o afacere bipolară, America şi China devenind summit-ul „G-2”, ce îi va nemulţumi pe Europeni şi Japonezi, îngrijoraţi de ascensiunea economică a Chinei. Rusia anunţă un ambiţios plan de reînarmare, iar Brazilia şi India sunt potenţiale mari ţări economice). Actuala criză economică scutură din temelii sistemul economic şi de securitate existent şi, deşi se confruntă cu mari probleme, reuşeşte să păstreze o

BDD-V2686 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:37:00 UTC)

stabilitate mondială. Contestarea capitalismului este în creştere, deşi a supravieţuit şi altor crize. Întrebarea este: „Ce punem în loc? Administrarea statului?" Unde s-a încercat acest lucru, a eşuat generând ineficienţă, risipă şi ameninţări pentru persoanele care pleacă la muncă în străinătate.

Se estimează astfel un deficit de forţă de muncă calificată de 30%. Este o problemă cu care se confruntă firmele care operează pe piaţă. Scăderea forţei de muncă este strâns legată de migraţia ei. Deficitul forţei de muncă în industriile de profil se ridică în prezent la 40-50% din necesarul de muncitori. În anul 2007 un număr de 14.724 de persoane au plecat să lucreze în străinătate. În acest sens, structura forţei de muncă cu contracte în străinătate este următoarea: necalificaţi - 1.787, ospătari - 1.302, cameriste - 1.210, construcţii - 1.043, industria hotelieră - 933, agricultură - 1.065 persoane. *Structura pe vârste*: sub 25 de ani, 6.781– 45%; peste 25de ani, 7.961 - 55%. *Structura pe destinaţii*: Statele Unite ale Americii - 8.108; Uniunea Europeană - 5.197; Italia -1.418; Cipru - 1.701; Marea Britanie – 499; Germania – 757; Ungaria - 403; Alte state - 1.437 de persoane. Plecarea la muncă în străinătate provine uneori din dorinţa unui câştig mare, uşor de obţinut şi cu efort minim. Însă acest lucru nu este adevărat. Cei care ajung în ţara aleasă, se stabilesc definitiv acolo, intră în rândurile diasporei, dar iniţial trebuie să cunoască unele aspecte, cum ar fi: alegerea ţării în funcţie de legislaţia ei (viză de intrare, viză de lucru, condiţiile contractuale, convenţia cu statul român, disponibilitatea locurilor de muncă cerute de piaţă etc); cultura şi obiceiurile ţării; limba oficială; religia dominantă; cunoştinţe despre *diaspora*; mijloace de transport; forma de comunicare; costuri cu relocarea persoanei; moneda în circulaţie; relaţiile diplomatice dintre ţări; modalitatea de plată pe piaţa muncii; asigurările sociale; climatul politic şi social.

Din cauza necunoaşterii problemelor specifice, emigranţii pot fi supuşi unor *ameninţări* precum:

- lipsa unor contracte de muncă legale încheiate cu anticipaţie vizate de jurişti şi autentificate la notariat face ca la destinaţie aşa-zişii angajatori să nu respecte condiţiile contractuale;
- firma angajatoare nu este legal constituită, abandonul fiind inerent pentru persoanele ajunse la destinaţie;
- victimele plătesc la plecare sume mari de bani fără acte legale şi riscă să piardă totul dacă angajatorul este o persoană fizică sau juridică fictivă;
- ajunşi în ţara respectivă, fără bani şi acte, emigranţii sunt obligaţi să lucreze la negru 10-14 ore pe zi, pe remuneraţie foarte mică, cazaţi în condiţii insalubre, fără ajutor din partea autorităţilor;
- fără acte legale nu se pot angaja cu contract de muncă şi sunt supuşi riscurilor şi accidentelor, de asemenea fără asistenţă medicală;
- de obicei, actele nu deţin adresa, telefonul, persoana de contact, informaţii despre firmă, credibilitatea ei; există riscul să se încheie contractul în limba ţării-gazdă în favoarea angajatorului, iar în caz de litigiu emigrantul/muncitorul nuşi poate câştiga drepturile cuvenite.
- reţinerea actelor originale (nu trebuie să se dea angajatorului actele originale, ci numai copii legalizate) îi lasă pe emigranţi/ muncitori la discreţia angajatorilor. *Fără acte originale se crează probleme dificile şi costisitoare în raport cu autorităţile* din ţara respectivă;

BDD-V2686 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:37:00 UTC)

- trebuie verificată persoana însoțitoare, pentru a se evita abandonul muncii;
- refuzul de a da numerele de telefon ce trebuie lăsate la persoane de încredere;
- evitarea furtului sau pierderii banilor câştigați;
- întreruperea legăturii cu părinții, persoanele care se ocupă de casă şi copii, abandon şcolar, apariția bolilor psihice cauzate de lipsa afecțiunii părinților;
- lipsa informațiilor despre consulate şi modul de comunicare cu ele;
- interzicerea legăturii cu *diaspora* prezentă în zonă, pentru a nu putea comunica în caz de necesitate.

3. Concluzie

Criza economică din România, prin reducerea activității economice, a lăsat fără locuri de muncă mii de persoane, dintre care un număr important au emigrat în alte țări pentru a-şi căuta un loc de muncă. Emigranții/ muncitorii, părinții şi copii sunt supuşi diverselor amenințări, mai ales în țara gazdă, precum: lipsa unor contracte legale de muncă, renumerație scăzută, durată mare de lucru, condiții improprii de cazare, lipsa asistenței medicale, lipsa măsurilor de securitate a muncii, ostilitatea populației din țara respectivă. Drept urmare, criza economică începe întotdeauna atunci când se restrânge consumul; problema acordării bonusurilor bancherilor (băncilor comerciale, de investiții etc.) trebuie legate de performanțele băncilor pe termen mediu (5 ani) şi pe termen lung, pentru ca în caz de efect negativ să se poată recupera banii luați drept bonusuri (prime); trebuie, de asemenea, reformulate reglementările pe baza cărora funcționează băncile, mărindu-le responsabilitatea în acordarea creditelor; statele trebuie să intervină în controlul activității băncilor, deoarece atunci când acestea falimentează, se pierd şi banii contribuabililor (104 bănci au dat faliment până la 1 septembrie 2009); pe baza încurajării consumului, băncile au acordat credite neperformante, în perioada *boom*-ului economic de 25 de ani din Occident, începând cu 1983, iar în România acest *boom* a durat 6 ani, începând din 1983, când creditele se acordau numai pe bază de buletin, fără nici o garanție, de unde şi uriaşa îndatorire a populației către bănci; oricât de atractivă ar fi fascinația pieței, băncile nu sunt institute de caritate, iar creditele trebuie să se acorde numai celor care ştiu să le folosească pentru a obține profit şi a facilita noi locuri de muncă, evitându-se astfel migrația populației; în România, în perioada crizei economice, băncile au manifestat totuşi prudență, un comportament financiar corespunzător, au rezistat capitalului speculativ, la atacurile adresate monedei naționale, rezervelor de garantare au sporit până la 12% din valoarea de capital a băncilor şi a fost menținut sub controlul ratelor de schimb leu/euro şi leu/dolar, dar creditarea firmelor a stagnat, unele şi-au închis porțile, iar forța de muncă a emigrat în țările membre ale Uniunii Europene, şi nu numai; politicile populiste ale Guvernului au determinat în primele nouă luni ale anului 2009 ca cheltuielile bugetare să crească cu 30% față de 31 decembrie 2008, ajungând la peste 7,4% din PIB, reducând astfel şansele de redresare economică.

BDD-V2686 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:37:00 UTC)

Bibliografie

Cohen 1999: Cohen, Daniel, *Nos temps modernes,* Paris, Editura Flammarion.
Dehesa 2007: Guillermo de la Dehesa, *Învingători şi învinşi în globalizare*, Editura Bucureşti, Editura Histria.
Gillinghan 2006: John Gillinghan, *Design for a New Europe,* London, Cambridge University Press.
Farndon 2008: John Farndon, *Secretele Chinei. Ascensiunea unei noi superputeri mondiale*, Bucureşti, Editura Litera Internaţional.
Krugman 2008: Paul Krugman, *Întoarcerea declinului şi criza din 2008*, Bucureşti, Editura Publică.
Parag 2008: Khana Parag, *Lumea a doua*, Iaşi, Editura Polirom.

La crise économique et la migration de travail en Roumanie

La crise économique mondiale actuelle a débuté le 15 Septembre 2008, avec l' effondrement de la plus importante banque d'investissement Lehman Brothers US. La date restera dans l'histoire comme le jour quand l'économie mondiale est entrée dans la plus grande *crise* après la Seconde Guerre mondiale. La propagation des ondes de choc s'est répandue sur l'ensemble des économies du monde (hors Chine et Inde), les jettant dans stagnation ou menant aux économies négatives, avec des milliers de faillites, avec le plus haut taux de chômage et avec des destinnées détruites. Après huit années d'effort de développement, les experts ont compris l'ampleur de la crise, ont commencé les mesures de contrainte, en réduissant les coûts et les dépenses, mais l'augmentation du chômage et la migration de travail sont imparables.

Universitatea ,,Petre Andrei"
IAŞI, ROMÂNIA

BDD-V2686 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:37:00 UTC)

BDD-V2686 © 2013 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:37:00 UTC)